

EKONOMISK ANALYS 2024

Industrins arbets- kraftskostnader i Sverige och Europa

 Teknikföretagen

 INDUSTRI
ARBETSGIVARNA

Innehåll

Svensk industris konkurrenskraft	3
Växelkursen viktig – men inget att luta sig mot	4
Vilka ska vi jämföra oss med?	5
Arbetskraftskostnader i Sverige är höga i en internationell jämförelse	6
Hur mäts arbetsproduktivitet?	10
Produktiviteten har växlat ned och blivit volatil	11
Växelkursen har delvis räddat konkurrenskraften	12
Slutsatser	14

Svensk industris konkurrenskraft

Konkurrenskraft är centralt för företags möjlighet att överleva och även växa. Det är avgörande för utvecklingen av realinkomster och i förlängningen ett lands välstånd. God konkurrenskraft gör att våra varor och tjänster är attraktiva på de globala och inhemska marknaderna. Därför är det viktigt med en löpande analys av konkurrenskraftens utveckling.

Man kan mäta konkurrenskraft på flera olika sätt. Många mått är mer av indikatorer på hur konkurrenskraften utvecklas. En central aspekt är hur svenska företags kostnader för arbetskraft utvecklas liksom effektiviteten jämfört med i andra konkurrentländer. Sammantaget handlar det om att jämföra arbetskraftskostnaden att producera en given mängd varor eller tjänster i olika länder. Detta mått kallas RULC, relative unit labor cost, eller relativa enhetsarbetskostnader. Man tittar då på de totala arbetskraftskostnaderna och på hur mycket som produceras under en timme – arbetsproduktiviteten.

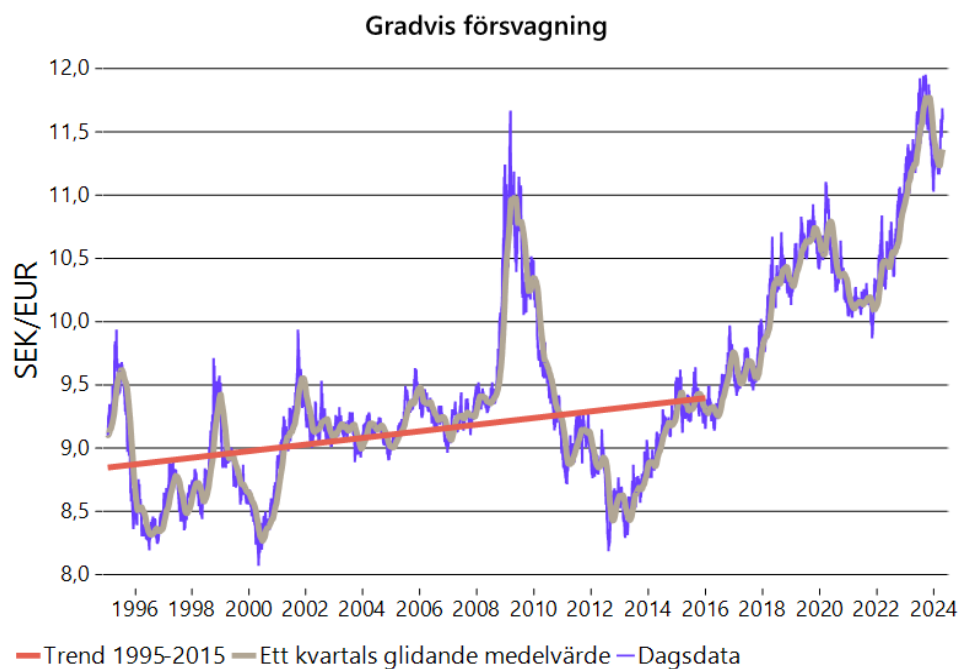
Växelkursen viktig – men inget att luta sig mot

Måttet tas fram både i den egna valutan och i gemensam valuta. När företagen möts på den internationella marknaden är det kostnaderna i gemensam valuta som avgör konkurrenskraften. Ett problem med att titta på kostnaderna i gemensam valuta är dock att växelkursen kan variera kraftigt. Som teknik- och basindustris ekonomer skrivit om vid många tillfällen har kronkursen varit hyfsat stabil i genomsnitt 1995 och 2016. Kursen har samtidigt varierat en hel del under senare decennier (se figur nedan). Sedan 2016 har kronkursen gått från drygt nio till drygt 11 sek/euro, en försvagning på runt 20 procent.

Växelkursen har drivits av olika faktorer, och oftast faktorer som inte har med just konkurrenskraft att göra. Utgår man från vad vetenskapliga undersökningar säger om den historiska utvecklingen – empiri – kan det konstateras att kronan i genomsnitt har försvagats något och att kronkursen tid till annan kraftigt avvikit från genomsnittet, men sedan återgått.

Under vissa perioder är det dock svårt att veta exakt vad som påverkat växelkursen och växelkursen har inte heller följt det empiriska mönstret. Det är till exempel inte helt lätt att med ”standardargument” grundade i ekonomisk teori förklara den kraftiga och ihållande försvagningen av kronan mot euron som inleddes runt 2016. Empiriskt har inte heller kronan avvikit från trendlinjen med en svag försvagning under så lång tid.

Att kronans växelkurs tidvis kan svänga rejält och att den senaste tidens kraftiga försvagning är svår att förklara gör att det av stor vikt att följa utvecklingen av enhetsarbetskostnaderna i den egna valutan. En långsiktig och uthållig konkurrenskraft nås dessutom om utvecklingen av arbetskostnaderna har en tydlig koppling till hur produktiviteten ändras, hur den strukturella efterfrågan och därmed priset på produkten utvecklas och så klart vad som händer med kostnader och produktiviteten i omvärlden. Ett starkt näringsliv skapas inte av svängningar i växelkursen.

Källa: Macrobond Riksbanken

Vilka ska vi jämföra oss med?

Länder i Europa är så klart viktiga då nästan tre fjärdedelar av Sveriges varuexport går till Europa. Störst varuexport har vi till Norge, Tyskland, USA, Danmark och Finland. Export av tjänster visar också ett högt beroende av Europa och 60 procent av tjänsteexporten går till detta område. Enskilt största exportmarknaden är dock USA som tar emot 13 procent av Sveriges tjänsteexport.

I en del fall producerar vi och länder i Europa dessutom likartade varor och konkurrerar därmed på samma marknader. Globaliseringen har samtidigt medfört att konkurrensen är bredare. Växande marknader av intresse är exempelvis Brasilien, Indien, Kina och Mexiko. Det är därför minst lika relevant att jämföra kostnadsutvecklingen med dessa länder som de gamla industriländerna. Utmaningen är att hitta relevant och tillförlitlig statistik. I denna rapport är fokuset av den anledningen Europa och framförallt euroområdet.

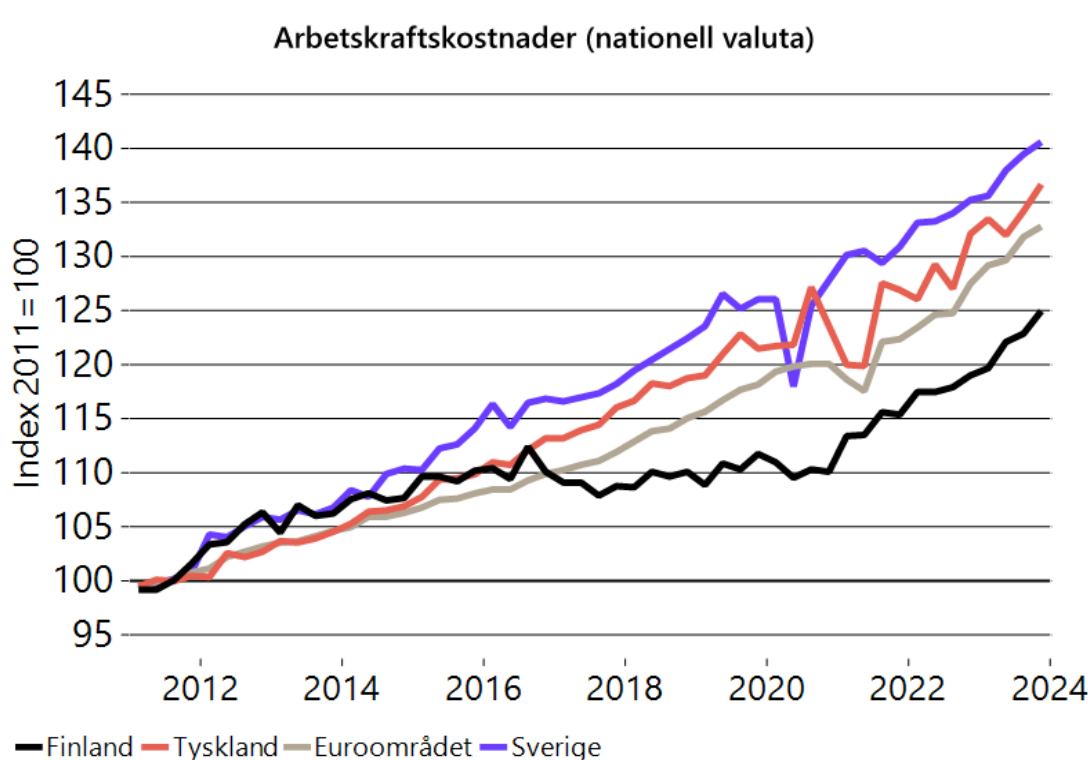
När kostnadsutvecklingen i olika länder jämförs påverkas oftast utfallet av valet av startpunkt. Det är därför viktigt att ha ett långt perspektiv. Studerar man kortare perioder är det centralt att hålla reda på vilka skillnader som rådde vid startpunkten. Ett land kan ju ha en väldigt svag kostnadsutveckling för att man redan har en hög nivå på kostnaderna. Inte bara utvecklingen är därför viktig utan även så klart kostnadsnivåerna.

Arbetskraftskostnader i Sverige är höga i en internationell jämförelse

En komponent i RULC-måttet är alltså arbetskraftskostnader. När man ska jämföra arbetskraftskostnadernas nivåer i olika länder används oftast två olika statistik-källor: Labour Cost Survey (LCS) från Eurostat samt International Labor Comparisons (ILC) från The Conference Board.¹ Den förstnämnda källan finns uppdaterad till och med 2020, medan Conference Board inte har uppgifter längre än till och med 2016. Därmed använder vi enbart LCS för att jämföra arbetskraftskostnads-nivåer i denna analys. Indexserier över kostnadsutveckling i lokal valuta och växel-kursförändringar används för kalkyl av mer aktuella kostnadsnivåer.

Något högre kostnadsökningar i Sverige än i euroområdet

I diagrammet nedan visas utvecklingen av arbetskraftskostnaderna i nationell valuta sedan 2011. Fram till pandemin hade kostnaderna för arbete ökat mer i Sverige än i euroområdet, liksom jämfört med i Tyskland och framförallt Finland.

Källa: Eurostat

¹ LCS är en enkätundersökning som görs vart fjärde år på uppdrag av Eurostat och omfattar samtliga EU-länder inklusive Norge. Det senaste undersökningsåret är 2020. Eurostat redovisar dock en gång om året en framskrivning av LCS som görs med utvecklingen för Labour Cost Index (LCI). För svensk del baseras LCI på konjunkturlönestatistiken. Till lönerna läggs uppgifter om sociala avgifter enligt lag och avtal samt bonusar som fås från en separat enkät. I begreppet total arbetskraftskostnad enligt LCS ingår också kostnader för tjänstebil, utbildning, matsal med mera.

Under 2020 blev det ett fall i kostnaderna i Sverige och nivåerna var snarlika med de i euroområdet och Tyskland. Därefter har de ökat något snabbare i Sverige igen.

Diagrammet nedan visar den årliga förändringen av arbetskraftskostnaden per timme inom tillverkningsindustri i lokal valuta enligt Eurostat Labor Cost Index (LCI).² Utvecklingen av kostnaderna i Sverige jämförs med den i Västeuropa och Euroområdet. Så kallade KIX-vikter har här använts för att väga samman enskilda länder till Västeuropa respektive euroområdet.³

Diagrammet visar att utvecklingen skiljer sig åt mellan åren, ibland växer kostnaderna snabbare i Sverige, ibland ökar de snabbare i Tyskland, Västeuropa och euroområdet. Den sammantagna bilden är liksom i bilden ovan att arbetskraftskostnaderna under denna period har ökat något snabbare i Sverige.

De två senaste åren var dock svensk kostnadsökningstakt inte längre högre än i euroområdet och Västeuropa. Det är positivt att trenden med högre ökningstakt i Sverige nu förefaller vara bruten, åtminstone för tillfället. Utvecklingen studeras dock bäst för perioder om flera år eftersom såväl tidpunkter för lönerrevisioner som andra engångseffekter gör att det kan vara missvisande att jämföra uppgifter för enskilda år mellan länder.

Arbetskraftskostnad per timme i tillverkningsindustri, nationell valuta, årlig förändring

Källa: Eurostat Labor Cost Index (LCI)

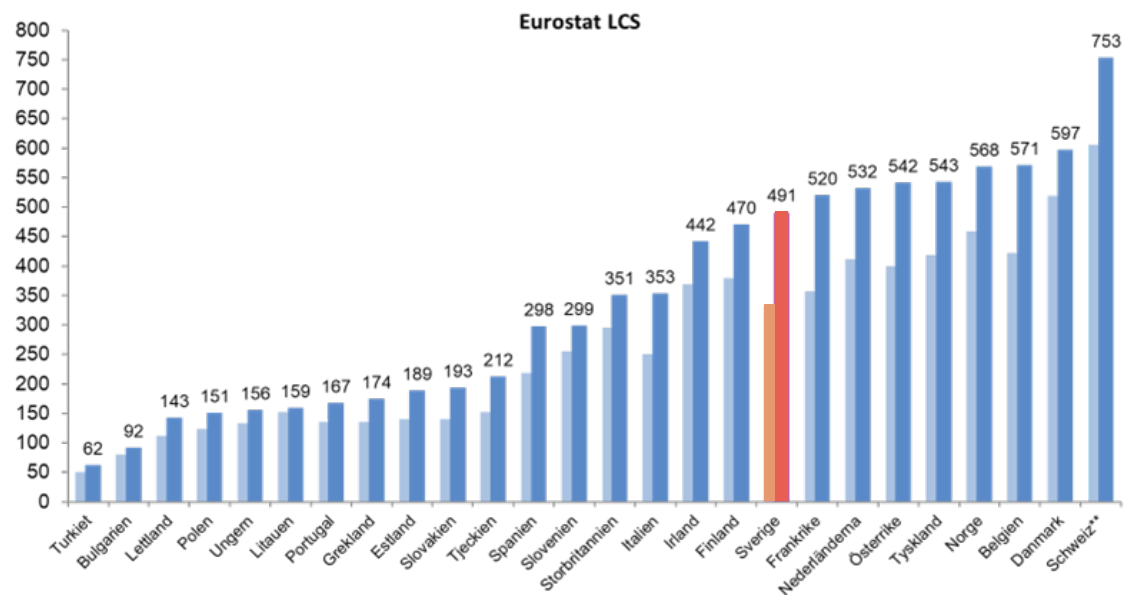
² I Industriekonomernas rapport Industrins arbetskraftskostnader internationellt – Industriekonomernas analys 2023 finns en mer utförlig genomgång av bland annat framräkningen av arbetskraftskostnader och val av källa.

³ <https://www.riksbank.se/sv/statistik/rantor-och-valutakurser/forklaringar-rantor-och-valutakurser/valuta-kursindex/>

I diagrammen nedan redovisas nivån på arbetskraftskostnaderna under 2023 enligt Eurostat i gemensam valuta. Här påverkas nivåerna tydligt av den försvagning som skett av kronan. Trots en svagare valuta är dock de svenska arbetskraftskostnaderna relativt höga. I bland annat Schweiz, Norge, Danmark, Belgien, Tyskland var arbetskraftskostnaderna högre än i Sverige.

Till följd av den försvagade svenska kronan ligger arbetskraftskostnadsläget i Sverige i grova drag i nivå med det i ett antal viktiga konkurrentländer, enligt kalkylen baserad på Eurostat LCS. Kostnadsnivån inom tillverkningsindustrin i Sverige låg på 491 kronor per arbetad timme under 2023. Motsvarande siffra för Tyskland var 543 kronor per timme och för Finland 470 kronor per timme. I Västeuropa sammantaget var den genomsnittliga arbetskraftskostnaden inom tillverkningsindustrin 506 kronor per timme. Motsvarande siffra för euroområdet var 481 kronor per timme. Kostnadsnivån i Sverige ligger alltså mellan den i Västeuropa och euroområdet. I östra Europa är arbetskraftskostnaden inom tillverkningsindustrin betydligt lägre än i Sverige och övriga Västeuropa. Svenska företag har exempelvis mycket verksamhet i Estland och Polen, där kostnadsnivån var cirka 189 respektive 151 SEK per timme 2023.

Total arbetskraftskostnad och lön (skuggade staplar) inom tillverkningsindustrin 2023, samtliga anställda (SEK per timme)*

Källa: Eurostat LCS samt kalkyler av ekonomerna på Teknikföretagen och Industriarbetsgivarna för 2021 till och med 2023

* Då ökningstakter inte finns i Eurostat LCI eller OECD MEI så har i stället ökningstakt från nationellt statistikinstitut använts i kalkylen. Se i övrigt Industrins arbetskraftskostnader internationellt - Industriekonomernas analys 2023 för beskrivningar av hur beräkningarna är gjorda samt vilka länder som ingår i respektive områden.

** Eftersom ökningstakter inte finns via Eurostat LCI eller OECD MEI så har ökningstakt från nationellt statistikinstitut i stället använts i kalkylen.

Hur mäts arbetsproduktiviteten?

Låga eller höga arbetskraftskostnader behöver dock inte vara något positivt eller negativt för konkurrenskraften. Avgörande är vilket värde som skapas under arbetstiden (arbetsproduktiviteten) och hur värdet förhåller sig till kostnaden för arbetsinsatsen. Det är sedan helt centralt hur vår produktivitet och kostnaderna utvecklas i relation till de länder vi konkurrerar med.

Att mäta arbetsproduktivitet är dock inte helt enkelt. Total produktivitet är i grunden hur mycket produktionsvärde som skapas i relation till insatsfaktorerna. Det senare kan utgöras av arbetskraft, kapital samt mer svårsmäta faktorer som humankapital, hur verksamheten organiseras osv. Utvecklingen av (total) faktorproduktivitet drivs av både strukturella och konjunkturella faktorer.

Att få fram utvecklingen av total faktorproduktivitet och dela upp produktiviteten för de olika produktionsfaktorerna begränsas av dataunderlag. Det vanliga är i stället att likställa arbetsproduktivitet med total faktor produktivitet, man bortser alltså från all annan input än arbetskraft. Detta kan vara rimligt när kortare perioder studeras och förändringar främst drivs av konjunktursvängningar. När produktiviteten analyseras över en längre period är sannolikheten större att produktionsvärdet påverkas av investeringar i ny teknik och nya arbetssätt. Andra strukturella faktorer som kan driva produktiviteten är förändrade ramvillkor för företagen så som ändrade skatter, kvalitén på utbildningsväsendet, infrastruktursatsningar, justerade regler med mera.

I denna rapport definieras dock arbetsproduktiviteten som kvoten mellan förädlingsvärde (i fasta priser) och antalet arbetade timmar. Det är alltså inte helt korrekt men ger en indikation om utvecklingen av effektiviteten hos arbetskraften. Måttet är alltså ett hopkok av flera aspekter; den underliggande produktivitetstillväxten, TFP, samt kapitalintensiteten eller insatsen av kapitaltjänster per arbetad timme. Om man vill åt produktivitetens innersta väsen måste man dekomponera produktiviteten som vi mäter den.⁴

---

⁴ I exempelvis veckobrevet EU jagar hårdare men USA:s försprång fortsätter öka (teknikforetagen.se) har en sådan dekomponering gjorts.

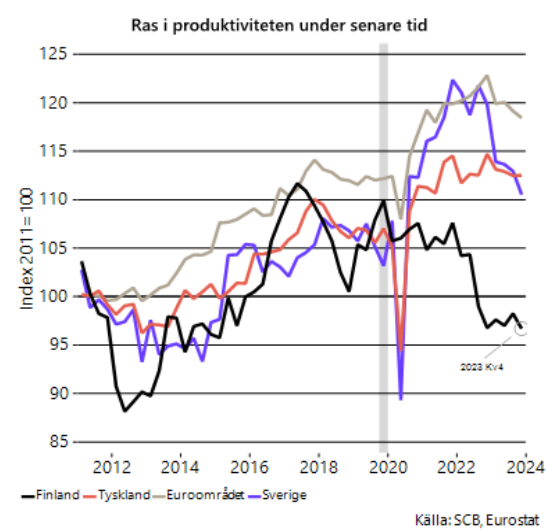
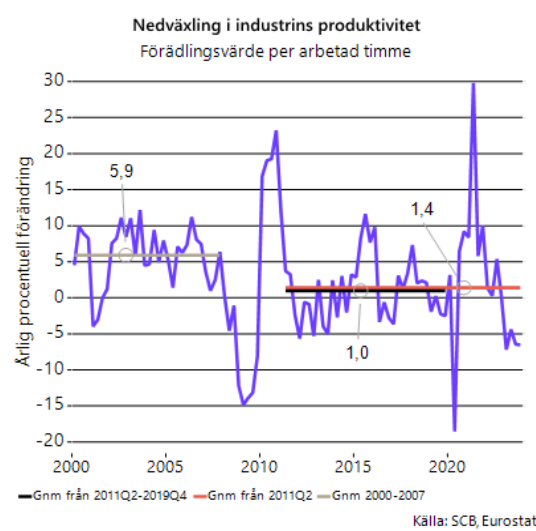

Produktiviteten har växlat ned och blivit volatil

Inledningsvis kan konstateras att det skett ett tydligt skift nedåt i produktivitetstillväxten sedan 2000–2007 (eller 1993–2007) då den i genomsnitt ökade med runt sex procent per år i tillverkningsindustrin (se diagram nedan). Efter finanskrisen och den statsfinansiella krisen har produktiviteten ökat med cirka 1,5 procent per år i Sverige. Nedväxlingen är inte enbart ett svenskt fenomen utan är likartad även i andra länder. Att produktivitetstillväxten var hög inte bara i Sverige utan också internationellt hade bäring på Kina och Östeuropas intåg och integrering i världsekonomin 2000–2007. Världshandeln ökade i hög omfattning och effekterna av internationell arbetsfördelning var exceptionellt höga.

Därefter är det tydligt hur konjunkturen och arbetsproduktiviteten varit drivande. Det finns en nära koppling mellan utvecklingen av produktiviteten och produktionen inom industrin, vilket innebär att arbetade timmar rör sig mer stabilt. Man brukar prata om "labour hoarding", det vill säga att företagen väljer att behålla arbetskraft även om efterfrågan och därmed produktionen dämpas. Att företagen väljer att ta denna kostnad beror ofta på att de förväntar sig att avmattningen i konjunkturen är tillfällig och det faktum att det kan ta tid och vara kostsamt att få in ny personal när det vänder. Labour hoarding kan dock inte pågå under en allt för lång period, det blir för kostsamt. Begreppet är också en beskrivning av ett fenomen som pågår under en korta period – "övervintring av personal".

Mellan åren 2011–2014 minskade förädlingsvärdet i framförallt Sverige och Finland och produktivitetens utvecklingen var svag. Under 2015 ökade produktionen och produktiviteten i Sverige relativt starkt vilket till stor del kan kopplas till en mycket god utveckling i fordonsindustrin i spåren av lyckosamma satsningar inom denna industri. Åren efter mattades tillväxten igen. I Tyskland syns en tydlig produktivetsminskning 2018 och 2019, vilket sannolikt kan kopplas till mindre lyckade satsningar inom tysk bilindustri, i kombination med att personal behölls.

Under inledningen av pandemin blev det ett kraftigt ras i produktiviteten i många länder. Det var också väntat då produktionen föll kraftigt på grund av nedstängningar och en ökad sjukfrånvaro. Samtidigt kunde företagen behålla arbetskraft genom olika typer av insatser som korttidsarbete, vilket fanns eller infördes i många länder. När sedan restriktionerna i länder som Sverige lättade och centralbankerna samtidigt gasade för fullt ökade den ekonomiska aktiviteten snabbt och även produktiviteten. Speciellt tydligt är detta för Sverige.

Under 2022 tog inflationen sedan fart och centralbankerna gjorde en U-sväng. Konjunkturer försämrades och det blev stopp på den starka utvecklingen av produktiviteten. Då Sverige drabbats hårdare av den åtstramande penningpolitiken på grund av att hushållen är högt skuldsatta och har relativt korta räntebindningstider blev konjunkturedgången mer markant här. Ett tydligt inslag av labour hoarding har medfört ett kraftigt ras i produktiviteten.

Sannolikt kommer produktiviteten fortsätta att utvecklas svagt i närtid då mycket talar för en fortsatt låg BNP-tillväxt i år och därmed en fortsatt försvagning av konjunkturer. I slutet av detta år och under 2025 är det troligt att tillväxten tilltar givet att inflationen fortsätter att falla tillbaka och att centralbankerna börjar att lätta på penningpolitiken. Om detta inte inträffar kan arbetsmarknaden snabbt komma att försvagas ytterligare då det är alltså är kostsamt för företagen att ha en för stor produktionskapacitet i relation till efterfrågan på företagets produkter.

Sveriges tillverkningsindustri har i dagsläget ett omfattande problem med produktivitetstillväxten. År 2023 minskade produktionsvolymen med hela 5,5 procent samtidigt som antalet anställda inte minskade. Perioden 2015 till andra kvartalet 2022 visade en relativt hög produktivitetstillväxt på sammanlagt 22 procent. Därefter fram till sista kvartalet förra året har den minskat med hela nio procent. Detta är naturligtvis inte hållbart och beror i någon mån på det vi nämnde ovan eller så kallad labour hoarding. Med avtagande ökningstakt i producentpriser för industrin i kombination av minskad produktivitetstillväxt samtidigt som löneökningstakten utvecklas i linje med kollektivavtalen pressas nu industrins driftsöverskott, EBITDA, och har gjort så sedan sista kvartalet år 2022.

Då lönerna inte fullständigt kan anpassas till den minskade produktivitetstillväxt och då labour hoarding inte kan pågå hur länge som helst samt i frånvaro av exceptionell produktivitetstillväxt kommer en kvantitetsanpassning på arbetsmarknaden som följd av behovet att "räta upp" den minskade produktivitetstillväxten. Minskat antal anställda noteras nu för industrin i Sverige för första kvartalet 2024.

I Tyskland fortsatte förädlingsvärdet att utvecklas svagt även efter pandemin, vilket sannolikt återigen kan kopplas till problem inom bland annat fordonsindustrin. Då arbetade timmar utvecklats på ett likartat sätt har produktiviteten rört sig sidledes under senare år. Ingen vidare bra utveckling alltså.

Tittar man på den sammantagna utvecklingen från 2011 har produktiviteten utvecklats svagt i framförallt Finland. Svensk och tysk produktivitet har utvecklats hyfsat likartat, de avviker från varandra under perioder men återvänder sedan till ungefär samma läge under perioden från 2011 till nu.

I Euroområdet som helhet har produktiviteten utvecklats relativt starkt under perioden. Det beror sannolikt till viss del på att det finns ett antal snabbväxande länder som under denna period kommit i kapp de mer utvecklade länderna.

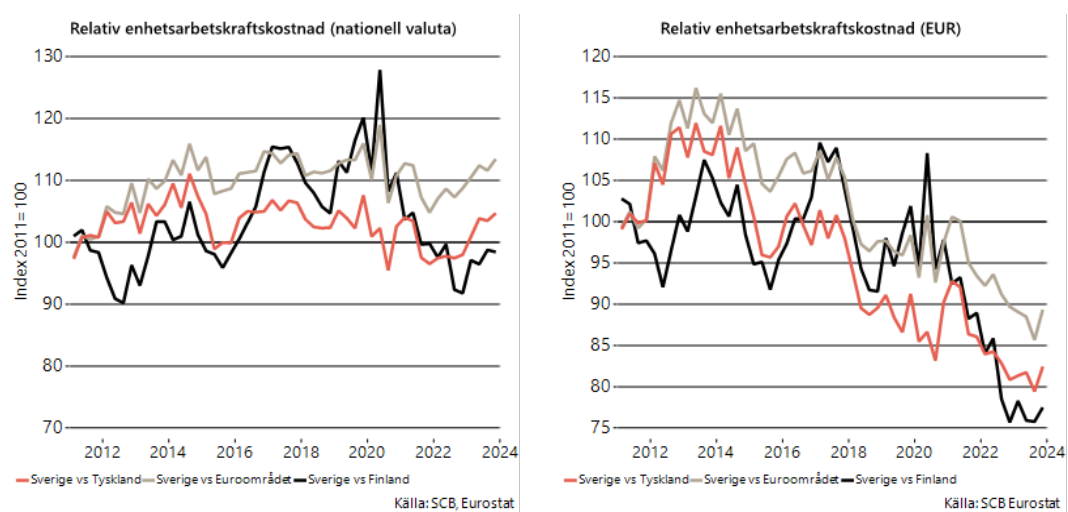
Växelkursen har delvis räddat konkurrenskraften

Plockar man ihop de olika delarna kan man tillslut jämföra utvecklingen av enhetsarbetskostnaderna i olika länder, vilket alltså är ett sätt att mäta länders konkurrenskraft.

Första tas enhetsarbetskraftskostnaderna (ULC) fram för respektive land. ULC är kvoten mellan arbetskraftskostnader och produktivitet och anger därmed arbetskraftskostnaden för att tillverka en produkt. Därefter sätts Sveriges ULC i relation till övriga länders ULC och man får då fram den relativa enhetsarbetskraftskostnaden (RULC). Ett värde över 100 visar att kostnaderna har ökat mer i Sverige än det land som jämförelsen görs mot. Är värde under 100 är fallet det motsatta.

Av diagrammen nedan framgår att de enhetsarbetskostnaderna i Sverige i nationell valuta har ökat drygt 10 procent mer än i euroområdet mellan 2011 och 2023. Däremot har kostnadsutvecklingen i Sverige sammantaget varit likartad den i Tyskland. Inte helt förvånande då det tidigare framgick att både utvecklingen av produktiviteten och arbetskraftskostnaderna har varit likartad. Som tidigare konstaterats sker avvikelser över tid men sedan konvergerar serierna. Det innebär att startpunkten för jämförelsen har mindre betydelse. Uppgången på slutet drivs av fallet i produktiviteten i Sverige under senare tid.

Den svagare kronan har bidragit till att Sveriges konkurrenskraft, mätt som relativa enhetsarbetskostnader i gemensam valuta, har stärkts under perioden 2011 till 2023.

Som tidigare konstaterats är en svagare växelkurs dock inget som skapar stabila och långsiktigt konkurrenskraftiga företag. Detta sker i stället genom att produktionen blir allt effektivare och genom kostnads kontroll.

Här har utvecklingen endast jämförts med länder i euroområdet. Detta är så klart av vikt då många viktiga konkurrentländer kommer från euroområdet. För att få en helhetsbild av konkurrensläget behöver dock analysen breddas. Utmaningen är statistik tillgången.

Slutsatser

Konkurrenskraft är centralt för företags möjlighet att överleva och även växa, utvecklingen av realinkomster och i förlängningen ett lands välstånd. Ett sätt att mäta konkurrenskraft är att jämföra hur svenska företags kostnader för arbetskraft och dess produktivitet utvecklas jämfört med i andra konkurrentländer. Detta mått kallas RULC, relative unit labor cost, eller relativa enhetsarbetskostnader.

Analysen ovan visar att kostnaderna för arbete har ökat något mer i Sverige än i Tyskland och euroområdet samt klart högre än i Finland, mätt i lokal valuta. När nivåerna på arbetskraftskostnaderna analyseras måste jämförelsen göras i gemensam valuta. Det är då tydligt att den försvagning som skett av kronan hållit nere de svenska kostnaderna. Trots en svagare valuta är dock de svenska arbetskraftskostnaderna relativt höga jämfört med andra länder i Europa.

Den sammantagna utvecklingen av produktiviteten sedan 2011 har varit svag i många länder. Ett land som sticker ut är Finland där tillväxten i produktiviteten varit mycket låg. Svensk och tysk produktivitet har utvecklats hyfsat likartat, de avviker från varandra under perioder men återvänder sedan till ungefär samma nivå under perioden från 2011 till nu.

Ser man på den senaste utvecklingen är det tydligt att Sveriges tillverkningsindustri i dagsläget har ett omfattande problem med produktivitetstillväxten, efter en tillväxtperiod som varade till 2022. Därefter och fram till sista kvartalet förra året har den minskat med hela nio procent. Detta tillsammans med avtagande ökningstakt i producentpriser och historiskt höga löneökningstakter har pressat industrins driftsöverskott, EBITDA, sedan sista kvartalet 2022. Att antal anställda minskade i industrin i Sverige för första kvartalet 2024 är därför inte förvånande.

I Euroområdet som helhet har produktiviteten utvecklats relativt starkt under perioden. Det beror sannolikt till viss del på att det finns ett antal snabbväxande länder som under denna period kommit i kapp de mer utvecklade länderna. Fortfarande är nivån på produktiviteten i Euroområdet lägre än i exempelvis Tyskland och Finland.

Plockar man ihop de olika delarna kan man alltså jämföra utvecklingen av enhetsarbetskostnaderna i olika länder. Inte helt oväntat har kostnadsutvecklingen i Sverige sammantaget varit likartad den i Tyskland i nationell valuta. Däremot har enhetsarbetskostnaderna i Sverige i nationell valuta ökat drygt 10 procent mer än i euroområdet mellan 2011 och 2023.

Mäter man de relativa enhetsarbetskostnader i gemensam valuta, har den svagare kronan medfört att Sveriges konkurrenskraft stärkts under perioden 2011 till 2023. Som tidigare påpekats är det dock inte via en svag valuta som ett land långsiktigt skapar konkurrenskraft. Kronans växelkurs har historiskt svängt rejält och den senaste tidens kraftiga försvagning är svår att förklara. En långsiktig och uthållig konkurrenskraft nås dessutom om utvecklingen av arbetskostnaderna har en tydlig koppling till hur produktiviteten ändras, hur den strukturella efterfrågan och därmed priset på produkten utvecklas och så klart vad som händer med kostnader och produktiviteten i omvärlden. Ett starkt näringsliv skapas inte av svängningar i växelkursen.

I denna rapport är fokus Europa. Sverige har stor export dit och vi konkurrerar i många fall på samma marknader. Men vi konkurrerar även med och exporterar till ett stort antal andra länder. Växande marknader är exempelvis Brasilien, Indien, Kina och Mexiko. Det är därför minst lika relevant att beakta hur konkurrensförhållandena ser ut mot dessa länder. Det är dock svårt att få tag på tillförlitlig statistik. Det gör dock inte att vi kan bortse från det faktum att konkurrensen hårdnar från växande länder när svensk tillverkningsindustris konkurrenskraft utvärderas.

Teknikföretagens och Industriarbetsgivarnas ekonomer analyserar konjunktur-utvecklingen och tillväxtförutsättningarna i omvärlden och Sverige, arbetsmarknaden, penningpolitiken med mera. Vi ger vår egen bedömning av vad den senaste statistiken visar på dessa områden. Vår utgångspunkt är att klargöra bilden av vad utvecklingen innebär för tekniksveriges förutsättningar och dess effekter på resten av ekonomin.

www.teknikforetagen.se | www.industriarbetsgivarna.se

Publicerad: 2024